

RFgn. LIV, 309-313).²

Antiquat tot això en les llengües romàniques modernes. Alguna cosa en queda en occità de la banda de Ponent; i especialment en derivats: *bóra* a la Vall d'Àran; però en general només el derivat *urét* en el domini gascó, i *urél* en el llgd., tots dos vivaços arran de Tolosa, si bé reduïts, almenys aquell, a la zona limítrofa entre els dos dialectes (ALGc. IV, 1469, «ourlet»).

En l'ús oral avui és general també com a preposició d'un cap a l'altre del domini, des del cim dels Pirineus fins enllà del Cap de la Nau: «anireu pels prats de *bóra* Valira» SdÜrg., 1964; «però allò és *bóra* Guardiola ja, passat Bassella» Mirambell (1956); «seguint el camí de *vora* riu» Vila-real, Morvedre (1961); «el rec de la Scala va *bóra* l camí» Sollana; «és una mata que té la cabota *vora* l arrel» Benifairó de Valld. ('62). I en variants més col·loquials encara: «Lo Pigró és *boréta* 'l riu» Herbés (1961). De les Terres Marines en diuen *Marins de vò riu*; en canvi *Marenys de vò rála* (els propòxims al cap del terme) Xaraco (1962). A Tavernes: «el Camí Real o camí del Mareny corre paral·lel a 0k6 de la platja; entre 'La Partida' (els arrossars), 1 k. més endins, i el Camí Real se'n diu *Vora de Marina*, o *Voramarina*, i del 'Camí Real' en avall 'Les Basses'»²⁵ (1962).

Entre els grups fraseològics singulars només un parell. *Fer vores* 'mantenir-se a distància, entretirar-se': «Fos, imposat per aquella visió, que tenia quelcom de sobrehumà; o fos per la eyna, que brandava vigorosa-ment ab sa destra, el cas és que l'Ibo, tot rotllejant-la de prop, li *feya vores*», «quan se li ensenyen les dents, *fa vores*, saps!», MrnVayreda (*Puny.* I, VII, 133 (106); VIII, 136 (110)). «No passi ànsia, dona. És un hereu molt ric, però quan vegi el Panxaprim prou li farà *vores*: si encara té les boqueres de la llet!», Coromines (*De plaer.* --- IV, 182=O. C., 637b). *Treure a vores*, *sortir a vores* 'posar o posar-se en lloc segur, salvar-se': «Vaig començar a perdre'm per entre les fagedes, veient-me obligat a descavalcar, renovant-se'm tots los dolors i fatigues dels dies anteriors; uns bons carboners me *tragueren a vores*, arribant en llastimós estat al mas Coll de Vidrà»; «No tinc pas d'abonar-lo ab aquell Déu-lo-fassa-bo, que més merescuda que vosaltres té la pena que passa —responia 'l Rector— però, ànimes de cantil! zera per tals camins, y portats per un esquírol com l'altre, qu'haviau de *surtir a vores*?», MrnVayreda (*Carlina* XIII, 208; *Sang Nova*, IV, § 12, 311). Anàlogament, parlant d'un nen malalt, que han salvat, després de tenir-lo a les portes de la mort, fa dir NOLLER a un personatge: «és cert, eh, que ja tenim en Raimon a *vores*» (*La Senyora X.*, Bi. Po. Av., n.º 113, 9.3f.).³

DERIV.: *Vorà*, -ana, CastPna.; 1880, DAg. *Vorada* [1868, i comarcal del Principat: *Dicc. Aguiló*; Verdaguer]; també els tarragonesos: «una esponerosa *vorada* de verns», NOLLER (*Pilar Prim*, O. C., 61); 'mota de terra en la vora d'un camp': «passaren davant la porta, cautelosament, i encamellant una *vorada* baixa, s'endinsaren pels horts», «els pagesos cremaven les

herbes de les *vorades*, els esbarzerars dels marges», Puig i Ferrater (*Cercle Màgic*, 179, 189); i en l'ús del Baix (VCatalà, *AlcM*) i de l'Alt Empordà: «solament trencaven el silenci de la nit els grills i les granotes, i un rossinyol que refluava en la *vorada* de roses», Pous i Pagès (*Per la Vida*, 73.4f.).

Voral m. Guillerries; «desfermà el matxo qu'havia deixat al *voral* del camí»; «veig els *vorals* de la riera --- coronats d'una gentada, que, boja d'emoció --- xiscla mirant en l'aire», NOLLER (*L'Escanya-pobres*, 146; O. C. IX, 57.11). *Voralla*. *Vorejar* [Lacav.]; «mirant a la cornisa de la immensa cinglera qu' envolta la vall, se veyia una filera d'homes armats, seguint el camí de Ribelles, que *voreja* l'espadat», Marian Vayreda (*Puny.* I, IV, 87 (73)); «sortien de bella nit, pels camins bosquetans *vorejant* el ribast ---», Coromines (*Gràcies de l'Emp.*, 69). *Vorejador*. *Vorejament* [Belvigtes]. *Vorell* lleid.: «El 3 de maig de 1863 la Paeria emprengué la neteja dels carrerons --- els quals foren empedrats i proveïts d'escaletes de pedra en els *vorells*», «entre *vorells* on passen els braçals i les fassesres que menen a les diverses parcel·les o trossos» Lladonosa (*La Ciutat de Lleida*, 175, 26); 1884, DAg.; *vorella* (S. XVI, DAg.); *vorellar*, Mall., CpTarr.; *vorellada* 'veral', conservant la forma etimològica, sense *v-*: «tota aquella *orellà* està plantat de ---» Novelda (1963). *Vorenc*.

Vorer (DAg.). *Vorera* encara amb inicial etimològica *orera* a. 1458, *Ll. del Mostassaf de CastPna.* (EmCasanova, *Rev. d. Lle. i Dret* II, § 1, 80); la *vorea* del riu [és err. tip.?], Cri. Despuig (*Coll. Tortosa*, ed. E. Duran, 141.18). I en la bella cançó, en què en català central hi posem *voreta*: «A sa *vorera* de mà - una donzella / hei brodava a un mocador - la flor més bella», reco. a Mall. *Romillo*. (MilàF, 201A.). «A l' hora del comiat del patriarca / fent-li tribut, el generós monarca / --- / també li va donar, com joia viva / la rara formosor d'una cativa, / que havia nomí Agar / --- / i seguint Abraham, cap al migdia, / per la planura immensa, / flotaven en sos ulls les visions / de l'Egipte i sos déus, i les *voreres* / del riu, i els monuments i les palmeres / i els rites de la cort dels Faraons», Alcover (*Agar*, v. 16, O. C., 75).

A Mallorca se sent molt sa *vorèra da mà* (Sa Punta Roja --- Estellencs --- i S'Estaca --- Valldemossa --- són a ---, 1964), però també una *vorera* pot ser un lloc on s'ha fet matissar (com un que ha crescut a Montuiri dins el caseriu de la vila, 1964); «els esveïts, *voreres* de camins y tenasses», AMAlcover (rond., BSAL VII, 292a, més text a GRIANÇA). No menys a Menorca («anireu per sa *vurèra da la mà*» Ciutadella; Camps Merc., *Folk.* I, 141, II, 12, cites a MALANAT i XACRA), i Eivissa «*vurere*: ribera» PzCbr.; JnCastelló, *Rond. Eiv.*, 45, cita a DESEMPALLEGAR]; sò *Vurèra* nom d'una de les vendes del terme de Santoni de Portmany, prop del poble, 1963.

En català central s'ha convertit avui dia en el nom més usual, i recomanable, per dir la franja empedrada al llarg de cada galta d'un carrer (fr. *trotoir*, cast. *acera*, angl. *sidewalk*, it. *marciapiede*); altres voldrien *vo-*